

FOCUS GROUP INTERVIEW: Badania opinii studentów i absolwentów dotyczące przedsiębiorczości.

W maju i kwietniu 2011 na sześciu uczelniach wyższych w województwie śląskim zostały przeprowadzone badania opinii studentów i absolwentów dotyczące ich stanu wiedzy o korzyściach wynikających z podejmowania działań z zakresu przedsiębiorczości oraz poziomu zaufania wobec usług świadczonych przez uczelnie, na której studiuje lub studiowali.

W badaniach wzięło udział 64 studentów i absolwentów, z czego połowę stanowili mężczyźni. Wywiady zostały przeprowadzone w 7 grupach na poszczególnych uczelniach realizujących w ciągu ostatnich 2 lat projekt „Start – program promocji przedsiębiorczości w uczelniach wyższych w woj. śląskim”, tj.: Politechnika Śląska (2 grupy badawcze), Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej, Politechnika Częstochowska, Uniwersytet Ekonomiczny, Uniwersytet Śląski, Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. Gen. Jerzego Ziętka w Katowicach.

Badanie przebiegało w formie swobodnej, dyskusji prowadzonej przez uczestników ma tematy wskazane przez moderatora. Prowadzone rozmowy były rejestrowane przy pomocy dyktafonów oraz kamery video. Każdy z wywiadów został przeprowadzony w oparciu o scenariusz, który zakładał III sesje tematyczne:

- I. Studencka definicja przedsiębiorczości - ustalenie studenckiej definicji przedsiębiorczości, wydobycie skojarzeń i konotacji, sprawdzenie stanu wiedzy nt. korzyści z kształtowania postaw przedsiębiorczych, wskazanie na szerokie znaczenie przedsiębiorczości
- II. Zakładanie innowacyjnych firm – sprawdzenie wiedzy nt. realiów prowadzenia firmy, w tym innowacyjnej, obserwacja świadomości korzyści wynikających z prowadzenia innowacyjne działalności,
- III. Atmosfera i promocja przedsiębiorczości w twojej uczelni – sprawdzenie stanu wiedzy nt. dostępnych form wsparcia przedsiębiorczości na uczelni, zbadanie atmosfery i klimatu przedsiębiorczości w uczelni

Założone w badaniu hipotezy przedstawiają się następująco:

- 1 Wśród śląskich studentów i absolwentów występuje wysoki poziom świadomości dotyczącej możliwości zakładania innowacyjnych firm. Możliwość ta, obok pracy najemnej, są dla nich realną alternatywą na rozwój kariery zawodowej.
- 2 Uczelnia i środowisko Akademickie stanowi dla śląskich studentów centrum wiedzy dotyczącej możliwości komercjalizowania pomysłów biznesowych. Wszelkie działania z obszaru wsparcia przedsiębiorczości akademickiej spotykają się z dużym zainteresowaniem wśród potencjalnych ich odbiorców. Występuje wysoki poziom zaufania wobec usług w zakresie promocji przedsiębiorczości oferowanych przez uczelnie wyższe.
- 3 Atmosfera panująca współcześnie na śląskich uczelniach wyższych sprzyja podejmowaniu przez studentów aktywności, a klimat towarzyszący dodatkowym formom podnoszenia kwalifikacji oferowanym przez uczelnie, powoduje wzrost wiedzy na temat korzyści wynikających z samo zatrudnienia.

1 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.

Uczestnicy zogniskowanych wywiadów grupowych zostali zapytani o ich pojmowanie definicji przedsiębiorczości, z czym jest kojarzona, jakie są jej synonimy. Pytanie miało na celu sprawdzenie, w jakim ujęciu przedsiębiorczość występuje najczęściej wśród studentów – odbiorców działań promujących przedsiębiorczość akademicką w kraju i regionie.

Fragment rozmowy:

Moderator: Czym dla was jest przedsiębiorczość?

Dagmara: Zarabianiem na marzeniach. Przekuciem pasji w pieniądze. Myśleniem jak zarobić pieniądze w taki sposób żeby być szczęśliwym. Wchodzi w to cały szereg cech: dobra organizacja, rozwinięte umiejętności interpersonalne, świadomość tego, jakie się ma mocne strony i wykorzystanie ich żeby zarobić.

Kinga: Forma aktywizacji zawodowej, świadomość wiedzy, którą jesteśmy w stanie przekształcić w zysk.

Sławek: Osoba, która potrafi poradzić sobie w czasach kapitalizmu i to całkiem dobrze.

Żaneta: Umiejętność poruszania się po rynku i zdawania sobie sprawy gdzie możemy się udać po pomoc, gdzie można uzyskać informacje.

Szymon: Przedsiębiorczość to radzenie sobie w każdej sytuacji, obojętnie w jakiej sytuacji, niekoniecznie w przypadku zarabiania pieniędzy.

Studenci postrzegają przedsiębiorczość jako postawę, sposób na życie, traktując jako zespół cech osobowościowych, a nie wyłącznie formę zajmowania pozycji na rynku gospodarczym. Kariera osoby przedsiębiorczej z definicji nie musi prowadzić do założenia przez nią działalności gospodarczej, ale w konsekwencji, z uwagi na determinację i nastawienie na osiągnięcie coraz większych korzyści, do tego prowadzi. Przedsiębiorczość w środowisku akademickim jawi się przede wszystkim jako zespół cech, w których dominują: odwaga, zaradność, kreatywność i dobra organizacja pracy. Działania osoby, o której studenci mogą powiedzieć, że jest przedsiębiorcza, determinowane są przez wyznaczanie krótko i długoterminowych celów oraz konsekwentne ich realizowanie w celu zaspokojenia potrzeb materialnych i duchowych. Skuteczność zapewnia tu umiejętność poruszania się po rynku, działanie tu i teraz, bez odkładania planów na później. Efekty przynosi też czujność, rozumiana jako zdolność do poszukiwania w otoczeniu szans i możliwości, które pozwalają na ustawiczny rozwój.

Fragment rozmowy:

Moderator: O jakiej osobie powiesz, że jest przedsiębiorcza?

Iza: Osoba, która nie stoi w miejscu. Rozwija się.

Żaneta: Jest odważna, nie boi się wyzwań i jest w stanie założyć własną działalność.

Iza: Nie jest tak do końca. Osoba przedsiębiorcza nie poddaje się. Jeśli coś jej nie wychodzi próbuje dalej. Może pracować na etat, ale rozwija swoje pasje, niekoniecznie musi być osobą, która zakłada swoją firmę.

Marcin: Jak najbardziej zgadzam się z koleżanką.

Osoba przedsiębiorcza to osoba odważna, nie bojąca się wyzwań, śmiało idąca przez życie, podejmująca walkę z przeciwnościami. Pojawiające się w otoczeniu zagrożenia, traktuje jak okazję do doskonalenia własnych kompetencji. Odpowiedzialnie podchodzi do wszystkich powziętych działań. Dąży do perfekcji, jest zdeterminowana, nie obawia się ryzyka porażki, w konsekwencji czego zapewnia sobie wysoką pozycję materialną i społeczną.

Przedsiębiorczość, w rozumieniu studentów, to również adekwatne do szans pojawiających się w otoczeniu wyznaczanie sobie priorytetów, umiejętne zarządzanie czasem i organizacja własnej pracy. To również samodyscyplina i staranne wykonywanie podejmowanych zadań.

Fragment rozmowy:

Moderator: Czy wy jesteście osobami przedsiębiorczymi?

Krzysztof: Staramy się.

Magda: Zawsze możemy być bardziej:

Katarzyna: Zawsze pracuje się nad tym, żeby być lepszym, a niektórzy mają to wrodzone. Są tacy obrotni.

Ania: Kształci się nas do tego żebyśmy byli przedsiębiorczy, bardziej niż na uczelniach technicznych. Przedsiębiorczość to coś więcej niż posiadanie wiedzy specjalistycznej. To typ osobowości.

Marta: Najlepiej jak jedno łączy się z drugim. To jest recepta na sukces.

Przedsiębiorczy student nie poprzestaje na obowiązującym go programie nauczania, ale szuka możliwości doskonalenia swoich umiejętności, wykorzystując dostępne formy wsparcia. Nieustannie szuka informacji, pozyskując podstawową wiedzę dot. interesujących go zagadnień. Bierze udział w warsztatach, kursach i szkoleniach. Wybiera te, podczas których ma możliwość pozyskania wiedzy specjalistycznej, na poziomie pozwalającym na podjęcie aktywnego działania w danym zakresie. Często jest członkiem organizacji studenckich lub studenckich kół naukowych, w których ma możliwość rozwijania swoich pasji. W czasie studiów szuka możliwości konfrontowanie wiedzy akademickiej w praktyce. Pracuje na zlecenie, odbywa ponadprogramowe praktyki i staże. Pobyt w przedsiębiorstwie traktuje jak szansę na zdobycie wiedzy, które w przyszłości może zostać przez niego wykorzystana do stworzenia własnej firmy.

Fragment rozmowy:

Moderator: Mówicie o sobie, jako członkach samorządu studenckiego, że jesteście przedsiębiorczy, co to właściwie znaczy?

Tomek: Mamy doświadczenie i znajomości, a bez tego nie można prowadzić własnego interesu. Doświadczenie pomaga uniknąć problemów albo można znać kogoś kto dany problem za mnie rozwiąże.

Norbert: Nawet jako pracownik, świeży na rynku, dla pracodawców bardziej atrakcyjny jest absolwent, który ma w swoim CV wypisane projekty, które zostały zrealizowane podczas studiów, w organizacji studenckiej uczył się działać w zespole, wykorzystywał swoją wiedzę nie tylko związaną z kierunkiem studiów. Wydaje mi się, że może być mi łatwiej znaleźć pracę.

Członkostwo w Studenckich Kole Naukowym, Stowarzyszeniu, czy samorządzie wywiera na studentów duży wpływ. Pozwala na doskonalenie umiejętności organizacyjnych, rozwija kreatywność, zdolność do wypracowywania wspólnych rozwiązań w toku pracy zespołowej. Aktywność podejmowana w ramach działalności organizacji studenckich jest często pierwszą okazją do sprawdzenia swoich możliwości, przetestowania wiedzy oraz odkrycia obszarów, w których warto podszkolić swoje zdolności. Cechą wspólną dla wszystkich członków organizacji Studenckich jest wysoki poziom samooceny i duża pewność siebie – cechy, które niewątpliwie pozwalają odnieść sukcesy na polu zawodowym.

2 WŁASNA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Wśród badanych studentów występuje wysoka świadomość korzyści oraz niedogodności, jakie wiążą się z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. Przy czym jednoznacznie wskazują, że przewaga zalet nad wadami jest na tyle duża, że opłaca się podjąć ryzyko, a ich proporcja w dużej mierze zależy od osobowości i cech przedsiębiorczych właściciela.

Wielu z badanych studentów prowadzenie własnej działalności traktuje, obok pracy najemnej, jako alternatywę dla rozwoju swojej kariery zawodowej. W czasach, gdy poszukiwanie pracy dobrze płatnej i dostosowanej do potrzeb i możliwości absolwenta, jest procesem żmudnym i monotonnym, perspektywa bycia swoim pracodawcą jawi się przed studentami jako bardzo atrakcyjna.

Fragment rozmowy:

Moderator: Kiedy, z perspektywy studenta, jest najlepszy moment na otwarcie własnej działalności?

Monika: Trzeba wbić się w rynek.

Marta: Za 15 lat nasz pomysł może nie być aktualny.

Katarzyna: Wtedy kiedy jest szansa to jest odpowiedni moment.

Bartek: To zależy od tego, jaki jest charakter pomysłu. Pewne rzeczy mogą sprawdzić się nawet za kilkanaście lat, ale są też takie, które trzeba zrealizować jak najszybciej, głównie ze względu że konkurencja na takim rynku jest duża. Dużo zależy od odwagi i gotowości do podjęcia ryzyka.

Rozpoczęcie działalności gospodarczej w trakcie studiowania jest w środowisku akademickim traktowane jako przedsięwzięcie niełatwe, wymagające dużej odwagi i samozaparcia, ale nie niemożliwe do realizacji. Zaledwie troje z badanych studentów jest już współwłaścicielem własnego przedsiębiorstwa. Większość z zapytanych planuje otwarcie własnej firmy zaraz po studiach lub w chwili, kiedy zdobędą doświadczenie w przedsiębiorstwie zewnętrznym.

Profil planowanej działalności nie zawsze jest zbieżny z profilem kształcenia studentów, w dużej ilości przypadków planują oni prowadzić działalność w zakresie, który jest tożsamy z obszarem ich zainteresowań, a te nie zawsze idą w parze z wybranym kilka lat wcześniej kierunkiem studiów. Priorytetem jest dla nich działanie w obszarze, który pozwoli rozwinąć im swoje pasje. Satysfakcja z wykonywanej pracy ma dla nich ogromne znaczenie, nawet jeśli taka działalność niesie za sobą większe ryzyko porażki. Zapytani o wybór pomiędzy działalnością zgodną z zainteresowaniami, obciążoną wysokim ryzykiem, a działalnością nie stwarzającą możliwości rozwijania pasji, z dobrymi rokowaniami, prawie jednogłośnie opowiadają się za pierwszą.

Studenci zdają sobie sprawę z możliwości generowania i czerpania całości korzyści finansowych z własnych działań. Mają również świadomość, że do bycia przedsiębiorcą nie wystarczy zapał i upór w dążeniu do celu. Należy jeszcze zaopatrzyć się w wiedzę i umiejętności niezbędne do odniesienia sukcesu. Do prowadzenia działalności przygotowują się w toku całej działalności studenckiej, wykorzystując możliwości jakie stwarza im program nauczania oraz zajęcia dodatkowe na uczelni i poza nią. Ważnym aspektem w obszarze samo zatrudnienia jest dla uczestników badań umiejętne zarządzanie zasobami ludzkimi. Konieczna jest tu umiejętność organizowania pracy własnej i innych pracowników firmy, a także umiejętność delegowania uprawnień, w sposób który nie obniży jakości i efektywności podejmowanych działań.

Studenci wskazują również na konieczność poszukiwania wykonawców, w celu poświęcenia całej uwagi działaniu przynoszącemu zysk wszystkim beneficjentom. Wiedzą, że nie mogą pozwolić sobie na realizowanie wszystkich zadań, jakie wymaga prowadzenie własnej firmy. Potrafią wskazać obszary, w których nie posiadają odpowiedniej wiedzy i kompetencji, dlatego chcą je przekazać innym podmiotom, co ma zapewnić ich najlepsze zrealizowanie. Istnieją też dziedziny, z którymi radzą sobie bez problemu, ale które wymagają poświęcenia wiele czasu i uwagi, którego młodzi przedsiębiorcy nie chcą poświęcać, zostawiając go do spożytkowania na aktywne rozwijanie swoich pomysłów.

Uczestnicy wywiadów znają instytucje udzielające wsparcia finansowego i merytorycznego młodym przedsiębiorcom i wiedzą, gdzie mogą pozyskiwać środki finansowe na rozpoczęcie i rozwój swojej działalności gospodarczej. Wymieniają tu Powiatowe i Wojewódzki Urząd Pracy, instytucje dysponujące środkami z Europejskiego Funduszu Społecznego, Aniołów Biznesu, a także banki. Wskazują jednocześnie, że prowadzenie własnej działalności przyniesie zyski tylko wtedy, gdy pomysł jest dobrze przemyślany, stworzono obszerny plan biznesu, zawierający szczegółową analizę rynku, na którym działalność ma prowadzić przedsiębiorstwo.

Studenci dostrzegają również przydatność wsparcia merytorycznego i znajomości w obszarze działalności firmy, osób, do których mogliby zwrócić się o poradę, czy pomoc, w sytuacji kryzysowej. Zdecydowanie łatwiejsze jest dla nich wejście na rynek z klientami, z którymi mieli okazję współpracować w ramach zatrudnienia w firmie zewnętrznej. Dostrzegają jednocześnie zagrożenie, jakie wiąże się z przejmowaniem klientów od swoich byłych pracodawców.

Fragment rozmowy:

Moderator: Co jest potrzebne do założenia własnej firmy?

Joasia: Na samym początku potrzebna jest odwaga.

Norbert: W pójściu na głęboką wodę niewątpliwie pomagają znajomości. Osoby, do których możesz pójść i zapytać o radę gdy masz rozterki i nie wiesz co zrobić.

Edyta: Na rynek powinno się wejść z jakimiś zleceniami. Trzeba mieć klientów, a do tego potrzeba mieć znajomości.

Norbert: Znajomości można zdobyć pracując w firmie o podobnym profilu działalności, jak ta którą chcemy założyć.

Największą korzyścią wskazywaną przez studentów wynikającą z prowadzenia własnej firmy jest niezależność, decydowanie o sobie o swoich działaniach. Samodzielne planowanie własnej pracy, decydowanie o zakresie i rodzaju podejmowanych zadań, czasie ich realizowania, terminie wywiązywania się z obowiązków są dla nich nieocenionym atrybutem samo zatrudnienia. Bycie własnym przełożonym, a co się z tym wiąże brak konieczności podporządkowywania się osobom trzecim jest dla studentów największą zaletą prowadzenie własnej firmy.

Kolejną, równie istotną zaletą samozatrudnienia, jest możliwość łączenia pasji życiowej z zarabianiem. Studenci nie są skłonni do prowadzenia działalności, która odbiegałaby od ich zainteresowań. Realizowanie pasji jest dla nich większą wartością niż zysk, dlatego nie deklarują chęci otwarcia firmy z wysokim prawdopodobieństwem dużego zysku, która nie wpisze się w obszar ich zainteresowań.

Wartością oczywistą dla wszystkich pytanym są zyski finansowe, czerpane z przychodu firmy, ale również związane z ulgami gospodarczymi. Zarabianie adekwatne do włożonego wysiłku jest dla nich wielką korzyścią. Kolejną zaletą jest, większa niż przy zatrudnieniu w obcej firmie, motywacja do działania oraz aktywność determinowana przez optymalny poziom stresu. Wszystko to gwarantuje młodemu przedsiębiorcy zaspokojenie własnych ambicji i poczucie spełnienia.

Możliwość zatrudnienia pracowników jest dla nich z jednej strony wadą, z drugiej zaletą. Przywiązują dużą wagę do skutecznego zarządzania zasobami kadrowymi firmy, widząc w nim duże zagrożenie związane z emocjonalnym podejściem do kierowania, oddzieleniem sympatii od racjonalności postępowania. Sytuacji konfliktowych upatrują w zlecaniu poszczególnych zadań w ramach prowadzonej działalności znajomym i kolegom, których usługi są znacznie tańsze niż usługi oferowane na rynku. Wspólne interesy z osobami, z którymi do tej pory funkcjonowali na stopie koleżeńskim mogą doprowadzić do konfliktu, a w konsekwencji zerwania znajomości. Młodzi przedsiębiorcy bardzo uważnie analizują aspekt emocjonalny towarzyszący zarządzaniu własną firmą. Mają obawy przed fałszywymi przyjaźniami, pojawianiem się w ich otoczeniu osób, które ze względu na własny interes będą działały na ich niekorzyść.

Największą wadą samo zatrudnienia jest w opinii studentów nielimitowany czas pracy, który trzeba poświęcić żeby działalność przynosiła zyski. Notoryczny brak czasu i konieczność godzenia życia osobistego z zawodowym jest dla nich wielkim wyzwaniem, którego nie boją się podjąć. Studenci są świadomi, że na pewno w początkowej fazie działalności ich nakłady i wysiłek włożony w rozwój biznesu może przerosnąć zyski. Dlatego już na etapie planowania działalności decydują się na poświęcenie całości swojej uwagi rozwijaniu interesu.

Przewagą pracy najemnej nad samo zatrudnieniem jest również pewność terminowego otrzymywania wynagrodzenia za włożoną pracę, a tym samym ciągłości finansowej. Ryzyko poniesienia porażki – utraty włożonego wysiłku i kapitału jest dla studentów wielką barierą w prowadzeniu własnej firmy.

Fragment rozmowy:

Moderator: Jakże jeszcze, poza koniecznością wypełniania masy dokumentów i poświęcania większości wolnego czasu, widzicie wady w prowadzeniu własnej działalności?

Kinga: Wadą jest też brak ciągłości. Idąc na etat wiemy, że nasza pensja w każdym miesiącu będzie miała określoną wysokość.

Żaneta: Zagrożeniem jest konieczność utrzymania się na rynku przez określony okres czasu, w przypadku gdy kapitał początkowy otrzymujemy na przykład z unijnych funduszy.

Dagmara: Wadą jest to, że trzeba cały czas działać na 100%. W pracy na etat można pozwolić sobie na urlop czy chorobowe. Jak się prowadzi swój biznes trzeba być w formie codziennie. Codziennie mieć energię do działania i generować nowe pomysły.

Żaneta: jest również zagrożenie związane z zabezpieczeniem socjalnym, na przykład w przypadku ciąży, wypadku, czy innej niezdolności do wykonywania pracy nie mamy szefa, który zapłaci za nasz urlop.

Dagmara: Ważna jest też odpowiedzialność, nie tylko za siebie, ale również za ludzi, którym stworzyło się miejsce pracy.

Sławek: Ludzie postrzegają osobę prowadzącą własny biznes, jako odnoszącą sukcesy. Niesie to za sobą zagrożenie utraty prawdziwych przyjaciół na rzecz fałszywych znajomości zawieranych w celu osiągnięcia korzyści.

Kolejną niedogodnością jest odpowiedzialność ponoszona za siebie i osoby zatrudnione w przedsiębiorstwie, a także konieczność podejmowania ostatecznych decyzji. Wiąże się to z koniecznością oddzielenia sympatii i interesu prowadzonej działalności. Uczestnicy badań wiedzą, że ich kontakty towarzyskie nie mogą determinować podejmowanych decyzji, a te muszą opierać się wyłącznie na racjonalnych argumentach związanych z opłacalnością stosowanych rozwiązań lub jej brakiem.

Nieodłącznie towarzysząca prowadzeniu własnego biznesu konieczność samokontroli i dyscypliny pracy własnej, jest dla studentów dużym wyzwaniem w kwestii ich samo zatrudnienia. Wadę tę starają się umniejszyć rozważając możliwość założenia spółki, często z kolegą lub koleżanką z uczelni. Założenie firmy przez zespół wzajemnie ufających sobie i szanujących swoją pracę znajomych jest dla studentów jak wygrana na loterii. Jest doskonałą okazją do czerpania korzyści wynikających z prowadzenia działalności, z pozwala jednocześnie na podział zadań do realizacji, obciążeń finansowych i, przede wszystkim, odpowiedzialności. Spółka jest dla nich również receptą na zmniejszenie ryzyka poniesienia kosztów finansowych i emocjonalnych ewentualnej porażki. Traktują ją jako okazję do kondensacji najlepszych pomysłów i metod ich realizacji, zdając sobie sprawę z walorów wspólnego wypracowywania najlepszych rozwiązań. W gronie, w którym dotychczas w trakcie studiów mieli okazję realizować wspólne projekty i zadania czują się silniejszy i bardziej zmotywowani do działania.

Fragment rozmowy:

Moderator: Myślicie o założeniu spółki, działacie w zespole zgłaszając pomysł na firmę do różnych konkursów. Jak przebiega wasza współpraca?

Żaneta: Znamy się ponad 15 lat, więc znamy również swoje zalety i wady, mamy różne charaktery, czasami się kłócimy podczas ustalania różnych rzeczy, ale każda z nas później przemyśli i wyciągamy z tego wnioski.

Kinga: Przy czym obie jesteśmy nastawione zadaniowo. Jeśli pojawia się myśl, że siadamy i coś robimy to zdarza nam się „pozabijać” po drodze, ale zawsze kończymy z efektem, który satysfakcjonuje nas obie i jest możliwie najlepszy.

Żaneta: Jeśli chodzi o delegację zadań nie zamierzałyśmy nikogo zatrudniać.

Kinga: W pierwszym etapie oczywiście.

Żaneta: Zadania, z którymi nie potrafimy poradzić sobie technicznie chcemy zlecać znajomym, którzy mogą zrobić dla nas coś taniej, niż firmy zewnętrzne.

Uczestnicy badania w obszarze wspólnego prowadzenia działalności wykazują się dużą zapobiegliwością. Zdając sobie sprawę, że wspólne tworzenie sukcesu firmy może prowadzić do konfliktów szukają możliwości im zapobiegania na przykład w formie umowy o zakresie odpowiedzialności, obowiązków i podziale zysków.

3 INNOWACJE.

Pojęcie Innowacji w rozumieniu badanych studentów oznacza wprowadzenie nowości lub udoskonalenie istniejącego produktu, którego celem jest dostosowanie do nowych wymagań. Pojmują ją jako dodatkową wartość, wynikającą z odmiennego niż dotychczas sposobu myślenia i działania. Nowa jakość powstająca w innowacyjnym przedsiębiorstwie pozwala na wypełnienie niszy rynkowej, a także przyczynia się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstwa, o czym są przekonani uczestnicy badań.

Fragment rozmowy:

Moderator: Co to jest innowacja?

Norbert: Coś czego jeszcze nie było, a na co jest potrzeba.

Piotr: Albo udoskonalenie czegoś, co już istnieje.

Norbert: Rozwiązanie problemu w nowy, świeży sposób. Typowa innowacja to zmiana kierunku, ewolucja.

Wymieniając innowacyjne produkty, które wzbudziły ich zainteresowanie studenci wskazują na: ekologiczne piece, alternatywne źródła energii, trójwymiarowe kino, samochody projektowane na potrzeby kobiet, portale i aplikacje internetowe pozwalające na robienie zakupów, śledzenie operacji chirurgicznych i inne.

Innowacje nie tylko zaspokajają bieżące potrzeby konsumentów, ale przyczyniają się do uświadomienia sobie przez nich, że dany produkt lub usługa są im niezbędne. Innowacyjne podejście do zarządzania w przedsiębiorstwie pozwala na ewolucję, a nawet może prowadzić do rewolucji na rynku gospodarczym, na którym zostaje wprowadzona.

Moderator: Czym jest innowacja?

Dagmara: Powinam coś tym wiedzieć, mój projekt został dofinansowany z PO Innowacyjna Gospodarka. To jest bardzo ciężki temat. Innowacyjność to pewien sposób myślenia i działania.

Szymon: Innowacyjny jest też produkt, który został wprowadzony na nowy rynek, chociaż na przykład w innym kraju jest już bardzo dobrze znany.

Żaneta: Tak. Coś co będzie działało w innym miejscu przyniesie inne skutki. Wprowadzając produkt w dane środowisko nabiera on cech właściwych dla tego środowiska.

Wprowadzenie nowości na rynek nie zawsze musi być bardzo kosztowne (studenci wskazują przykład: chroniąca przed oparzeniem papierowa nakładka na kubek z gorącym napojem), a może przynieść firmie duże zyski finansowe. Procesom tym powinno poświęcić się wiele czasu min. na zaplanowanie momentu wejścia na rynek, określenie potrzeby, jaką ma zaspokajać, szczegółowe zaplanowanie działań promocyjnych. Decyzja o momencie, w którym firma decyduje się na pokazanie swojego pomysłu jest, w opinii studentów, decyzją strategiczną. Ważną rolę odgrywa tu szczegółowe zbadanie potrzeb i możliwości konsumentów oraz działań już podjętych przez konkurentów. Zbyt wczesne wprowadzenie produktu/usługi może wywołać skutek odwrotny do zamierzonego. Znaczącym aspektem jest tu również umiejętne poinformowanie i wypromowanie nowości wśród potencjalnych jej użytkowników.

W wypowiedziach studentów można zauważyć, że na dzisiejszym rynku dóbr i usług wyrażenie innowacja jest nadużywane, przypisane produktom, które nie wprowadzają oczekiwanej przez konsumentów nowej jakości, a wykorzystywane jedynie do przyciągnięcia klientów.

Wśród badanych występowały wypowiedzi, w których innowację traktowano, jak odejście od tradycji, wskazując, że sprawdzone i popularne produkty są niepotrzebnie osuwane na dalszy plan z powodu wprowadzenia zmian. Pojawiającym się najczęściej przykładem jest rynek pieczywa, na którym tradycyjnie wyrabiane pieczywo zastępuje się półproduktami.

Zapytani o kwestie związane z komercjalizacją wiedzy akademickiej studenci prawie jednogłośnie orzekli, że prowadzenie własnej działalności gospodarczej i wykorzystywanie wiedzy akademickiej dla tworzenia jej sukcesu jest o wiele bardziej opłacalne niż „sprzedawanie” swoich pomysłów firmom zewnętrznym. Świadomość korzyści, jakie

wynikają z prowadzenia innowacyjnej działalności akademickiej jest większa wśród studentów uczelni technicznych, gdzie nowości są w większości następstwem rozwoju technologii, automatyzacji i informatyzacji. Biorący udział w badaniu uczestnicy III stopnia studiów wskazywali tu na poważny problem związany z wprowadzeniem nowości na rynek. Polscy naukowcy w ich opinii mają znacznie ograniczone środki na badania, a komercjalizacja ich wyników jest procesem żmudnym i długotrwałym, często przynoszącym korzyści w zbyt długim okresie czasu. W warunkach dynamicznie rozwijającej się gospodarki, formalności związane z przyznawaniem patentów i określeniem zasad funkcjonowania produktu/usługi/metody na rynku zajmują zbyt wiele czasu powodując, że w momencie, kiedy zaczynają spełniać wymogi formalne przestają już być nowością.

4 UCZELNIA JAKO JEDNOSTKA WSPIERAJĄCA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ AKADEMICKĄ.

Uczelnia, w opinii badanych studentów stanowi przede wszystkim centrum kształcenia w ramach standardowego programu nauczania przypisanego do danego kierunku. Jest miejscem, wobec którego studenci oczekują przede wszystkim spełnienia wymagań odnośnie programowego procesu kształcenia. Coraz częściej jednak jawi się jako miejsce, w którym zorientowani na rozwój swoich umiejętności i kompetencji, studenci mają okazję korzystać z instytucjonalnego wsparcia podejmowanych działań.

Fragment rozmowy:

Moderator: Jak wykorzystujecie szanse pojawiające się w otoczeniu?

Magda: Każdy z nas ma jakiś cel, w obrębie którego działa.

Marta: Szukamy możliwości jakie daje nam uczelnia: korzystamy ze szkoleń, wyjazdów zagranicznych.

Główną formą aktywności, jaką oferuje się do podejmowania studentom w tym zakresie, jest udział w szkoleniach i warsztatach doskonalących kompetencje społeczne i zawodowe. Ze wsparcia tego korzystają najczęściej osoby zorientowane na pozyskiwanie określonej wiedzy, świadome konieczności uzupełniania dostarczonej im w procesach kształcenia wiedzy akademickiej. Z uwagi na charakter zajęć warsztatowych brać w nich mogą tylko osoby, którym termin ich organizacji nie koliduje z obowiązkowymi zajęciami na uczelni. Wielu studentów z uwagi na obłożenie zajęć nie może uczestniczyć w dodatkowych, dlatego też nawet nie poszukuje informacji o tego typu możliwościach.

Poza szkoleniami uczelnia stwarza możliwość zdobywania doświadczenia zawodowego w przedsiębiorstwach. Odbywa się to na zasadzie obowiązkowych praktyk studenckich lub dodatkowych, ponadprogramowych praktyk zawodowych. Praktyki te zwyczajowo organizowane są dla studentów wyższych lat studiów nad czym ubolewają młodsze roczniki, które coraz częściej zdają sobie sprawę z przydatności tego typu form aktywności akademickiej. Student może korzystać również z wydarzeń odbywających się w ramach targów pracy, konsultacji z doradcami, prezentacji i spotkań merytorycznych z przedstawicielami przedsiębiorstw, wizyt studyjnych w przedsiębiorstwach, parkach technologicznych.

W wypowiedziach badanych studentów wielokrotnie zaznaczano, że chcieliby aby uczelnia dostarczała im specjalistycznej wiedzy, szczegółowych informacji na tematy, które leżą w obszarze ich zainteresowań zawodowych. Jednocześnie wskazują oni, że na uczelni promuje się wiele projektów, w ramach których mogą kształtować i rozwijać swoje postawy przedsiębiorcze. Promocja ta realizowana jest w formie publikowania plakatów, rozdawania ulotek informacyjnych, a także na stronach internetowych organizatorów. Studenci życzyliby sobie, żeby informacje te docierały do nich w formie elektronicznej, cyklicznie, kompleksowo, tak by z szerokiej oferty mogli wybrać działania, które najbardziej ich interesują. Działania promocyjne podejmują również pracownicy dydaktyczni, którzy informacje o możliwościach podnoszenia swoich kwalifikacji w ramach dodatkowych form aktywności akademickiej. Najbardziej skuteczną formą zachęty, jaką wymieniają są pozytywne doświadczenia uczestników tych działań. Studenci są dla studentów najbardziej wiarygodnym źródłem wiedzy o korzyściach, jakie mogą osiągać angażując się w dane przedsięwzięcie. Powołanie na uczelni wyłonionych spośród studentów ambasadorów przedsiębiorczości ogromnie wpłynęło na wzrost zainteresowania prowadzonymi na uczelni działaniami z tego zakresu.

Realizowany w uczelniach projekt „Start” spotkał się z dużym zainteresowaniem środowiska akademickiego, jawiąc się jako szansa na poszerzenie horyzontów i zdobycie wiedzy o możliwościach kształtowania swojej kariery zawodowej. Studenci, którzy wzięli udział w projekcie zostali zainspirowani do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, w szczególności tej, która wprowadzając na rynek nową jakość pozwoli na połączenie zarobkowania z rozwijaniem pasji i zainteresowań. Wskazywanym jako najbardziej przydatna forma wsparcia działaniami były spotkania z praktykami działalności gospodarczej, którzy dzielili się wiedzę i doświadczeniami, jakie zdobywali w toku swojej aktywności zawodowej.

Jednostkami, które studenci wymieniają jako organizatorów powyższych działań są: Akademickie Biura Karier, Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości, organizacje studenckie, studenckie koła naukowe oraz biura współpracy międzynarodowej.

5 STRUKTURA I WYPOWIEDZI BADANYCH.

Nr grupy	Liczba uczestników	W tym liczba mężczyzn
I	6	3
II	9	3
III	7	2
IV	16	10
V	11	7
VI	7	4
VII	8	3
RAZEM	64	32

I GRUPA – Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. Gen. Jerzego Ziętka w Katowicach

1) Żaneta

Stopień studiów: II

Rok Studiów: I

Kierunek: Zarządzanie

Za kilka lat chce założyć własną firmę, branża: usługi szkoleniowe.

2) Dariusz

Stopień studiów: I

Rok Studiów: II

Kierunek: Ochrona dóbr kultury

Zaraz po studiach chce założyć dom kultury organizujący aukcje.

3) Sławomir

Stopień studiów: I

Rok Studiów: II

Kierunek: Ochrona dóbr kultury

Po studiach chce założyć lokal gastronomiczny.

4) Izabela

Stopień studiów: I

Rok Studiów: III

Kierunek: Europeistyka

Nie myśli o założeniu własnej firmy.

5) Marlena

Stopień studiów: I

Rok Studiów: III

Kierunek: Europeistyka

Zainspirowana tematyka warsztatów postanowiła po studiach założyć studio fotograficzne.

6) Marcin

Stopień studiów: I

Rok Studiów: III

Kierunek: Zarządzanie transportem i logistyka

Chce założyć firmę szkoleniową w branży logistycznej.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ:

- nastawienie na osiągnięcie coraz większych korzyści
- wysoka efektywność
- motywowanie pasją
- odwaga
- zaradność
- staranność
- samorealizacja
- poszukiwanie pasji
- dążenie do perfekcji

- wykorzystywanie szans
- parcie do przodu
- rozwój
- nie poddawanie się, walka z przeciwnościami
- ciągłe doskonalenie się
- przedsiębiorczy student: bierze udział w warsztatach

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA:

- pomimo wielu minusów pozwala na osiągnięcie korzyści
- proporcja korzyści do wad zależy od osobowości przedsiębiorcy
- wymaga rezygnacji z części wolnego czasu
- pozwala na realizowanie własnej pasji z równoczesnym zarabianiem na życie
- źródła finansowania: dotacje z PUP, Anioły Biznesu, banki, fundusze strukturalne
- lepsza dla osób starszych, z doświadczeniem, lepiej radzących sobie ze stresem,
- spółka: pomaga obniżyć koszty ewentualnej porażki; większy zasób wiedzy, uzupełnianie się, a tym samym mniejsze ryzyko porażki; większy kapitał początkowy (wiedza i finanse); konieczność pracy zespołowej, radzenia sobie z konfliktami, dochodzenia do kompromisów; pozwala na rozszerzenie zakresu działalności; wymaga pełnego, wzajemnego zaufania

INNOWACJE

- nowinki technologiczne
- zapełnianie niszy rynkowej
- wprowadzanie nowości
- dostosowanie istniejącego produktu do nowych wymagań
- nie są konieczne dla przetrwania firmy
- czasami wprowadzane niepotrzebnie, nie zachowując dobrej tradycji
- możliwe do wprowadzenia w każdej branży
- wysokie koszty wprowadzenia

UCZELNIA, jak jednostka wspierająca przedsiębiorczość:

- stwarza dobre warunki poprzez organizowanie warsztatów, spotkań
- promuje projekty podczas zajęć dydaktycznych, dzięki czemu informacja dociera do większej liczby osób

II GRUPA

1 Paulina

Stopień studiów: I

Rok Studiów: I

Kierunek: Zarządzanie

2 Paulina

Stopień studiów: I

Rok Studiów: I

Kierunek: Zarządzanie

3 Magda

Stopień studiów: I

Rok Studiów: I

Kierunek: Zarządzanie

4 Magda

Stopień studiów: I

Rok Studiów: I

Kierunek: Zarządzanie

5 Magda

Stopień studiów: I

Rok Studiów: IV

Kierunek: Filologia słowiańska

6 Kamil

Stopień studiów: I

Rok Studiów: I

Kierunek: Zarządzanie

7 Witold

Stopień studiów: I

Rok Studiów: I
Kierunek: Zarządzanie
8 Justyna
Stopień studiów: I
Rok Studiów: I

Kierunek: Zarządzanie
9 Tomek
Stopień studiów: I
Rok Studiów: I
Kierunek: Zarządzanie

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ:

- umiejętność zarządzania zasobami ludzkimi
- dobra organizacja własnej pracy
- kreatywność
- zaradność
- postawa życiowa, a nie wyłącznie otwarcie własnej działalności
- pracowitość
- umiejętność zarządzania czasem
- możliwość osiągnięcia celów,
- spełnienie
- zapewnia wysokie zarobki i stanowisko
- przedsiębiorczy student: wygospodaruje czas na naukę i zaliczy sesję w terminie

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA:

- dobra dla każdego kto ma kapitał początkowy i pomysł na firmę
- pozytywne jest możliwość bycia własnym szefem, niezależność i osiągnięcie zysków
- negatywne: wysoka odpowiedzialność
- wymaga posiadania dużej wiedzy
- ważniejsze od wysokich zysków jest satysfakcja z prowadzonej działalności

INNOWACJE:

- przykłady: ekologiczne piece, portal internetowy uczący oszczędzać, alternatywne źródła energii, APLE, zakupy przez internet

UCZELNIA, jak jednostka wspierająca przedsiębiorczość:

- dostarcza wiedzę poprzez organizowanie szkoleń na poziomie podstawowym,
- kieruje do źródeł specjalistycznej wiedzy (książki, czasopisma)
- nie dostarcza wiedzy specjalistycznej, nie oferuje szerszego ujęcia danego tematu
- nie stwarza możliwości nabywania wiedzy praktycznej
- promuje firmy, które wywodzą się z uczelni
- organizuje praktyki w przedsiębiorstwach, ale dopiero na wyższych latach studiów, nie ułatwia, nie wychodzi z inicjatywą do początkujących studentów
- organizuje targi pracy i przedsiębiorczości,
- zapewnia konsultacje dokumentów aplikacyjnych
- organizuje wyjazdy zagraniczne w ramach wymiany studenckiej
- informacje o działaniach przekazywane są za pomocą plakatów promocyjnych, spotkań z organizatorami, pocztą elektroniczną w formie newslettera
- koordynuje wiele projektów, w ramach których studenci mogą rozwijać swoją przedsiębiorczość (PROROS, START, Sprężyna Kariery)
- daje możliwości, ale inicjatywa należy przede wszystkim do studenta

III GRUPA

1) Kama:

Stopień studiów: III

Rok Studiów: III

Kierunek: Filologia

Ma pomysł na biznes

2) Kinga

Stopień studiów: I

Rok Studiów: IV

Kierunek: Dziennikarstwo

Ma pomysł na biznes, ubiega się o dotację w ramach

6.2

3) Żaneta

Stopień studiów: I

Rok Studiów: V

Kierunek: Socjologia

Ma pomysł na biznes

4) Dagmara

Stopień studiów: I

Rok Studiów: III

Kierunek: Dziennikarstwo

Prowadzi 2 własne firmy, jedną z mężem.

5) Sławek

Stopień studiów: I

Rok Studiów: IV

Kierunek: Resocjalizacja

Ma pomysł na biznes, zacznie go realizować po studiach.

6) Szymon

Stopień studiów: I

Rok Studiów: III

Kierunek: Politologia

Ma pomysł na biznes.

7) Renata

Absolwent

Kierunek: Filozofia

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ:

- postawa, zespół cech
- wola robienia wszystkiego na własną rękę
- umiejętność poruszania się po rynku
- zarabianie na marzeniach, zamiana marzeń na pieniądze
- dobra organizacja pracy
- umiejętności interpersonalne
- świadomość swoich dobrych stron
- styl życia i bycia
- poszukiwanie okazji
- radzenie sobie w każdej sytuacji
- umiejętne delegowanie zadań

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA:

- konieczność delegowania uprawnień
- konieczność bycia przykładem dla swoich podwładnych
- skupienie się na działaniu, odejście biurokracji
- oddzielanie przyjaźni od interesów
- zalety: niezależność,
- wady: brak ciągłości finansowej, pewności otrzymania wynagrodzenia, brak możliwości awansu, ryzyko przepracowania się, wysokie ryzyko poniesienia porażki finansowej, problemy emocjonalne związane z byciem szefem, notoryczny brak czasu, konieczność poświęcania wiele czasu i energii, biurokracja towarzysząca zakładaniu działalności
- spółka: wymaga dużego zaufania, pozwala na podział obowiązków,

INNOWACJE:

- firma innowacyjna jest mniej kosztowna

- wzbudzanie potrzeby posiadania czegoś nowego
- dodatkowa wartość
- zmniejsza konkurencję, a tym samym obniża koszty
- zupełna nowość
- sposób myślenia i działania
- przykłady: spersonalizowane buty, ekologiczne miasto w Emiratach Arabskich, internetowa transmisja operacji chirurgicznych, nakładka na kciuka do telefonów dotykowych, podwójny czepek na basen (chroni włosy i nie przepuszcza wody)

UCZELNIA:

- START zainspirował do poszukania pomysłu na działalność, poszerzył horyzonty, wzbudził potrzebę rozwijania postawy przedsiębiorczej, spotkania z coachami, którzy udzielili praktycznych informacji zachęciły uczestników do prowadzenia firmy,
- organizacje studenckie
- spotkania z praktykami
- programu Nauczania zbyt obłożone, nie dają studentom możliwości (czasu) na działalność poza studyjną)
- dobry przepływ informacji zapewnia newsletter
- gazetki studenckie
- działalność biura karier studenckich, strona internetowa z aktualnymi informacjami,
- ambasadorzy przedsiębiorczości (studenci zachęcają studentów)
- nieskuteczna promocja, słaby nacisk na korzyści wynikające z wzięcia udziału w przedsięwzięciu

IV GRUPA

1) Wojtek

Stopień studiów: I

Rok studiów: I

Kierunek: Inżynieria Biomedyczna

2) Agnieszka

Stopień studiów: I

Rok studiów: I

Kierunek: Inżynieria Biomedyczna

3) Magda

Stopień studiów: I

Rok studiów: III

Kierunek: Budownictwo

4) Marcin

Stopień studiów: I

Rok studiów: IV

Kierunek: Budownictwo

5) Piotr

Stopień studiów: I

Rok studiów: V

Kierunek: Informatyka

6) Aldona

Stopień studiów: I

Rok studiów: I

Kierunek: Biotechnologia

7) Jakub

Stopień studiów: I

Rok studiów: III

Kierunek: Automatyka i Robotyka

8) Wojciech

Stopień studiów: I

Rok studiów: III

Kierunek: Automatyka i Robotyka

9) Dariusz

Stopień studiów: I

Rok studiów: V

Kierunek: Inżynieria chemiczna

10) Agnieszka

Stopień studiów: I

Rok studiów: IV

Kierunek: Inżynieria i ochrona środowiska

11) Krzysztof

Stopień studiów: I

Rok studiów: III

Kierunek: Matematyka

12) Adam

Stopień studiów: I

Rok studiów: V

Kierunek: Transport

13) Daria

Stopień studiów: I
Rok studiów: II
Kierunek: Transport

14) Marcin

Stopień studiów: I
Rok studiów: III
Kierunek: Architektura

15) Piotr

Stopień studiów: I
Rok studiów: V
Kierunek: Architektura

16) Sylwia

Stopień studiów: I
Rok studiów: III
Kierunek: Architektura

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ:

- wyznaczanie celów i realizowanie ich
- dążenie do zaspokajania swoich potrzeb
- planowanie
- determinacja w działaniu
- zaradność
- odpowiedzialność
- aktywność
- samodyscyplinowanie
- dobra organizacja pracy

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA:

- zalety: zyski finansowe, ulgi podatkowe, osobista satysfakcja, możliwość zatrudniania pracowników, możliwość połączenia pasji z zarobkowaniem,
- wady: konieczność dobrej samokontroli, samodyscypliny, duża odpowiedzialność za siebie i innych, brak czasu, wysoki poziom stresu, presja, konieczność długookresowego przewidywania
- bariery: biurokracja, obawa przed porażką, wysokie koszty prowadzenia, zawiłe przepisy prawne, brak kapitału na doradztwo
- spółka: podział odpowiedzialności i obowiązków, wzajemna kontrola, dodatkowe spojrzenie, konieczność podziału zysków, ryzyko konfliktów, wymaga szczegółowej umowy współpracy

INNOWACJA:

- wprowadzenie nowego rozwiązania
- ulepszanie
- nowość
- wzbudzanie nieuświadomionych potrzeb
- pomysłowość, kreatywność
- przykłady : kino 3D, alternatywne źródła energii, roboty wykonujące operacje, gry komputerowe

UCZELNIA:

- poszczególne jednostki pomagają rozwijać postawy przedsiębiorcze,

V GRUPA**1) Sebastian**

Stopień studiów: I
Rok studiów: III

Kierunek: Elektryczny

Bierze pod uwagę prowadzenie własnej firmy, ale najwcześniej po studiach, prawdopodobnie w branży IT.

2) Edyta

Stopień studiów: I

Rok studiów: V

Kierunek: Finanse i Marketing

3) Łukasz

Stopień studiów: I

Rok studiów: V

Kierunek: Ekonomia

Prowadzi własną firmę usługową (paintball).

4) Mateusz

Stopień studiów: I

Rok studiów: III

Kierunek: Elektrotechnika

Nie myśli o założeniu własnej firmy.

5) Norbert

Stopień studiów: I

Rok studiów: III

Kierunek: Automatyka i Robotyka

Nie myśli o założeniu własnej firmy.

6) Piotr

Stopień studiów: III

Rok studiów: III

Kierunek: Matematyka i Informatyka

Nie planuje prowadzić własnej firmy, ale skupić się na prowadzeniu własnej działalności.

7) Joanna

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ:

- aktywność, działanie
- multidyscyplinarność
- długotrwały rozwój
- kreatywność
- analizowanie szans i zagrożeń
- pomysł na siebie
- umiejętność przewidywania
- odwaga
- przedsiębiorczy student: członek organizacji studenckich, członek studenckich kół naukowych, pracuje na zlecenie, zdobywa doświadczenie zawodowe w przedsiębiorstwach (poszukuje potencjalnych klientów dla swojej firmy)

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA:

- branża nie musi być tożsama z kierunkiem kształcenia
- opłacalna tylko wtedy gdy pomysł jest przemyślany
- przydatne są znajomości, możliwość zwrócenia się o radę
- łatwiej jest gdy wchodząc na rynek ma się już klientów
- wymaga ciągłej obserwacji rynku, bycia czujnym

Stopień studiów: I

Rok studiów: II

Kierunek: Architektura i Urbanistyka

Planuje założenie własnego biura architektonicznego, ale w dalekiej przyszłości.

8) Tomasz

Stopień studiów: I

Rok studiów: IV

Kierunek: Zarządzanie nieruchomościami

Nie zastanawiał się nad założeniem własnej firmy.

9) Katarzyna

Stopień studiów: I

Rok studiów: II

Kierunek: Architektura i Urbanistyka

Planuje założenie własnego biura architektonicznego, ale w dalekiej przyszłości.

10) Sonia

Stopień studiów: I

Rok studiów: III

Kierunek: Informatyka

Zaraz po studiach planuje rozpocząć własną działalność gospodarczą.

11) Robert

Stopień studiów: I

Rok studiów: III

Kierunek: Informatyka

Nie precyzuje planów na przyszłość, ale nie wyklucza prowadzenia własnej firmy w przyszłości.

INNOWACJA:

- ewolucja
- rewolucja
- coś czego jeszcze nie było
- rozwiązanie starego problemu w nowy sposób
- udoskonalenie
- wysoka jakość
- przykłady: tektura na kubek z kawą,

UCZELNIA:

- umiejętności studentów rozwijają dydaktycy
- duży nacisk na praktykę
- nowoczesnie wyposażone laboratoria, pomoce dydaktyczne
- klimat przedsiębiorczości uzależniony jest od specyfiki wydziału
- wiedza o obszarach wsparcia dostępna jest przede wszystkim dla szukających
- program nauczania nie jest wzbogacony o przedmioty zw. z karierą zawodową, tych trzeba poszukiwać poza studiami

VI GRUPA

1) Damian

Stopień studiów: III

Rok studiów: IIII

Kierunek: Mechanika i Budowa Maszyn

2) Marta

Stopień studiów: I

Rok studiów: II

Kierunek: Logistyka

3) Karol

Stopień studiów: III

Rok studiów: I

Kierunek: Mechanika i Budowa Maszyn

4) Zbyszek

Stopień studiów: III

Rok studiów: III

Kierunek: Mechanika i Budowa Maszyn

5) Piotr

Stopień studiów: III

Rok studiów: III

Kierunek: Mechanika i Budowa Maszyn

6) Aleksandra

Stopień studiów: I

Rok studiów: II

Kierunek: Zarządzanie

7) Mariola

Stopień studiów: III

Rok studiów: III

Kierunek: Mechanika i Budowa Maszyn

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ:

- kreatywność
- łatwość w nawiązywaniu kontaktów
- odwaga
- podejmowanie wyzwań
- brak obawy przed ryzykiem
- dostrzeganie możliwości
- spoglądanie w przyszłość
- umiejętne zarządzanie czasem
- realizm
- umiejętność realizowania swoich pomysłów
- umiejętność ustalania priorytetów
- cecha wrodzona, może ewoluować podczas kształcenia

- determinacja

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA:

- zalety: otrzymywanie całości zysku, możliwość decydowania o sobie: planowanie pracy, obowiązków; brak konieczności podporządkowania się, możliwość rozwoju, pozytywny stres
- wady: niedostatki wolnego czasu, ustawiczny stres, odpowiedzialność za siebie i innych, odpowiedzialność za pieniądze, ryzyko poniesienia dużej straty
- spółka: możliwość uzupełniania kompetencji, konieczność dużego wzajemnego zaufania, wypracowywanie kompromisów, konfliktogenność, poszukiwanie wspólnych rozwiązań

INNOWACJE:

- nowa jakość
- technologia
- wprowadzenie na nowy rynek
- rewolucja
- nowe warunki pracy
- „wszystko co pojawia się po raz pierwszy i wpływa na zwiększenie zysku
- niesie za sobą ryzyko związane z trafieniem w potrzeby potencjalnych nabywców
- wymaga wysokich nakładów
- rodzi problem związany z wprowadzeniem na rynek (formalności)
- rodzi ryzyko stania się konkurencyjnym dla dużego przedsiębiorstwa, które chciałoby ją pozyskać
- ciężka do wprowadzenia dla polskich naukowców (brak funduszy na badania, patenty przyznawane na krótki okres czasu)
- transfer wiedzy jest mało-opłacalny, lepiej samemu komercjalizować
- przykłady: kawiarnia z pokazem mody, samochód z lodówką, kino 3D, zakupy przez internet

UCZELNIA:

- START dał możliwość dokończenia się, poszerzył horyzonty, dostarczył specjalistycznej wiedzy dot. możliwości zrealizowania pomysłu na biznes,
- studenci nie chcą poświęcać czasu na prowadzenie własnej firmy
- środki przekazu trafiają do najbardziej zainteresowanych
- organizuje prezentacje, ale korzystają z nich tylko zainteresowani
- potrzeba nowych haseł bo „przedsiębiorczość” i „zarządzanie” już nie przynoszą efektów
- najlepszą reklamą są pozytywne doświadczenia byłych uczestników
- organizuje wycieczki do firm, inkubatorów, parków technologicznych
- jednostki wspierające Biuro Karier, Inkubator Przedsiębiorczości, organizacje studenckie

VII GRUPA

1) Magdalena

Stopień studiów: I

Rok studiów: II

Kierunek: Finanse i Zarządzanie w Placówce Ochrony Zdrowia

Po studiach planuje założyć z koleżankami firmę zajmującą się kompleksową obsługą imprez masowych.

2) Monika

Stopień studiów: I

Rok studiów: II

Kierunek: Finanse i Zarządzanie w Placówce Ochrony Zdrowia

Po studiach planuje założyć z koleżankami firmę zajmującą się kompleksową obsługą imprez masowych.

3) Katarzyna

Stopień studiów: I

Rok studiów: II

Kierunek: Finanse i Zarządzanie w Placówce Ochrony Zdrowia

Po studiach planuje założyć z koleżankami firmę zajmującą się kompleksową obsługą imprez masowych.

4) Marta

Stopień studiów: I

Rok studiów: III

Kierunek: Ekonomia

Nie myśli o założeniu własnej firmy, priorytetem są dla niej znalezienie dobrej pracy i poszerzenie wiedzy.

5) Bartek

Absolwent

Planuje założenie firmy w dalekiej przyszłości (kilka lub kilkanaście lat)

6) Paweł

Stopień studiów: I

Rok studiów: I

Kierunek: Gospodarka przestrzenna

W trakcie studiów chce założyć biuro nieruchomości, projekt został zgłoszony do konkursu.

7) Ania

Stopień studiów: I

Rok studiów: V

Kierunek: Ekonomia

Jest zatrudniona, planuje założenie własnego ośrodka jeździeckiego, ale na razie realizuje się w firmie.

8) Krzysztof

Stopień studiów: I

Rok studiów: V

Kierunek: Informatyka i Ekonometria.

Jest współwłaścicielem firmy informatycznej, wcześniej pracował w firmie, gdzie zdobył wykorzystywane obecnie doświadczenie.